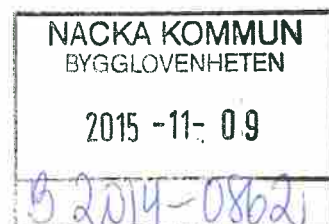

Bilaga 2c

Sicklaön 37:57

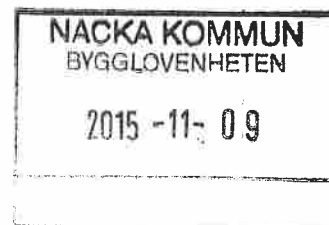
F.d. linoljemagasin

Västra Finnbodavägen
Nacka

ANTIQUARISKT UTLÅTANDE MED KONSEKVENSANALYS

**Bygglov – Restaurering av murar med ny fristående invändig bygg-
nad och överbyggnad**

SAKKUNNIG avseende KULTURVÄRDEN enligt PBL

Objekt:

Sicklaön 37:57
F.d. linoljemagasin
Västra Finnbodavägen
Nacka

Beställare:

Harryan Arkitektkontor
Genom: Pål Röjgård Harryan

ANTIQUARISKT UTLÅTANDE MED KONSEKVENSANALYS

Bygglov – Restaurering av murar med ny fristående invändig byggnad och överbyggnad

Utlåtande

Det f.d. linoljemagasinet utgör en ruin med uttrycksfulla murverk av granit och metallbeslagningar i form av ankarjärn och höga lastluckor mot gatan. Material och dimensioner förmedlar en tydlig upplevelse av en lågteknisk industriell verksamhet. Den ursprungliga utformningen av tak och övriga detaljer är inte kända och gällande detaljplan skyddar byggnaden mot förvanskning.

Föreliggande förslag innebär att byggnaden restaureras i sin nuvarande gestaltning och tilläggen förhåller sig helt fristående i material och formspråk. Murverken avtäckts på liknande sätt som t.ex. utförts i Borgholms slottsruin och i den invändiga volymen placeras en transparent konstruktion som ligger fri från de invändiga murverken. Överbyggnaden placeras indragen från gatulivet och släpper helt från murarnas överkanter, vilket skapar en upplevelse av en fristående byggnadsvolym. På västra sidans bakre (södra) del utförs utvidgning av en befintlig öppning nedåt med ny angöring till byggnadens nytillskott.

Förslaget medför att den ursprungliga byggnadskroppens material och enkla, industriella uttryck respekteras. De tydligt avläsbara tilläggen i och ovanpå byggnaden är fristående och bedöms inte medföra någon förvanskning av byggnadens befintliga uttryck. Linoljemagasinet murverk är imponerande i höjd och volym. Med sin placering i gatuliv förmedlar byggnaden upplevelsevärden som inte bedöms påverkas av de tillkommande byggnadsdelarna. Den mycket varierande omgivningen med bostadsbyggnader från olika skeden och gestaltningar bidrar till att det nu föreslagna tillägget bör kunna infogas som en naturlig årsring i miljön.

Den befintliga byggnadens statiska förutsättningar och förslag på åtgärder för återställande och restaurering av murverken har utarbetats av konstruktör Krister Berggren. Material och metoder bedöms överensstämma med byggnadens kulturhistoriska värden och kan vara bra underlag för kommande projektering.

Befintlig entré på västra fasaden

Lastluckor av järn för på fasad mot gatan

Förutsättningar

Kv Sicklaön 37:57 har markerats med q i gällande detaljplan (Nr 280) med skyddsföreskrifter att byggnaden ej får rivas och att fasaderna inte får förvanskas. Byggnaden ingår även i riksintresseområdet för Stockholms inlopp.

PBL kap. 8 13 § Förvanskningsförbud

En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas. Första stycket ska tillämpas också på 1. anläggningar som är bygglovspliktiga enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 7 §, 2. tomter i de avseenden som omfattas av skyddsbestämmelser i en detaljplan eller i områdesbestämmelser, 3. allmänna platser, och 4. bebyggelseområden.

PBL kap. 8 14 §, Underhåll

Ett byggnadsverk ska hållas i vårdat skick och underhållas så att dess utformning och de tekniska egenskaper som avses i 4 § i huvudsak bevaras. Underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadsverkets värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt. Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, ska det underhållas så att de särskilda värdena bevaras. En anordning för ett syfte som avses i 4 § första stycket 2-4, 6 eller 8, ska hållas i sådant skick att den alltid fyller sitt ändamål.

REICHMANN

ANTIQUARIER AB

PBL kap. 8 17 § Varsamhetskrav

Ändring av en byggnad och flyttning av en byggnad ska utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar till vara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden. Lag (2011:335).

Underlag

A-handlingar. Fotomontage med bilagor av restaurering, återställandeförslag och ny fristående byggnad. 2015. Harryan Arkitektkontor
Detaljplan Nr 280, Nacka kommun
Antikvarisk förundersökning 2000-06-15, Nyréns arkitektkontor AB

Historik

Linoljelagret utgjorde en del av den industrietablering som firman G Sommelius & Co genomförde 1887-88. Runt omkring fanns fabriksbyggnader för pressning av linet och framställning av mattor och dukar med linoljeinnehåll. Linoljelagret utgör en av få byggnader som kan vittna om den tidigare så intensiva industriverksamheten i området.

Byggnaden hade ursprungligen mellanbjälklag av trä med kraftiga balkar och troligen ett enklare tak. Hur detta såg ut är dock inte känt. Byggnaden har aldrig varit uppvärmd och har kallmurar med fältsten av granit och mellanliggande kilstenar s.k. skol.

Konsekvensanalys

Håltagning i murverk på västar fasaden

Befintlig öppning på västra fasadens övre del vidgas nedåt och uppåt samt nya öppningar ordnas nedåt för att medge angöring av byggnadens inre delar från markplan. Murverken förstärks med gjutna och armerade karmar.

Konsekvens: Ny håltagning i befintligt murverk medför att dokumentvärden påverkas. Placeringen av den större/högre entréöppningen i det redan befintliga läget för entré till övre våningsplanet utgör en historisk överensstämmelse om än i utvidgad form. Det exakta läget för ursprunglig öppning ska redovisas i den kvarvarande muren. Påverkan på kulturvärdet bedöms som relativt begränsat.

REICHMANN

ANTIKVARIER AB

Vy från gatan mot öster

Vy från gatan mot väster

Restaurering av murar och skyddande av murverkens överkanter

Murverken avtäckts med blyplåtar, eller likvärdigt, på liknande sätt som t.ex. utförts i Borgholms slottsruin. ursprungliga tegelvalv återställs i öppningar mot gatan och granitmurarna ses över och lagas/kompletteras beträffande järnbeslagning och murverk. Metoder för utförande har tagits fram i samråd med konstr. Krister Berggren.

Konsekvens: Åtgärderna medför att de ursprungliga murarna återställs till ett utförande som motsvarar den vid tillkomsttiden trol. 1880-tal vilket är positivt för kulturvärdet.

Placering av ny invändig volym samt överbyggnad

I den invändiga volymen placeras en transparent konstruktion som ligger fri från de invändiga murverken. Överbyggnaden placeras indragen från gatulivet och släpper helt från murarnas överkanter, vilket skapar en upplevelse av en fristående byggnadsvolym.

Konsekvens: De tydligt avläsbara tilläggen i och ovanpå byggnaden är fristående och bedöms inte påverka upplevelsen av byggnadens industriella ursprung och uttryck. Därmed bedöms inte tilläggen medföra någon förvanskning av byggnad. Linoljemagasinet murverk är imponerande i höjd och volym. Med sin placering i gatuliv förmedlar byggnaden tydliga upplevelsevärden. Den mycket varierande omgivningen med bostadsbyggnader från olika skeden och gestaltningar bidrar till att det nu föreslagna tillägget bör kunna infogas som en naturlig årsring i miljön.

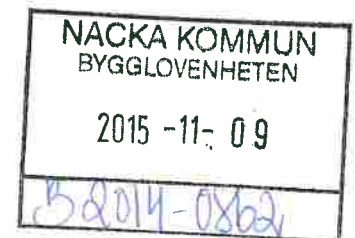
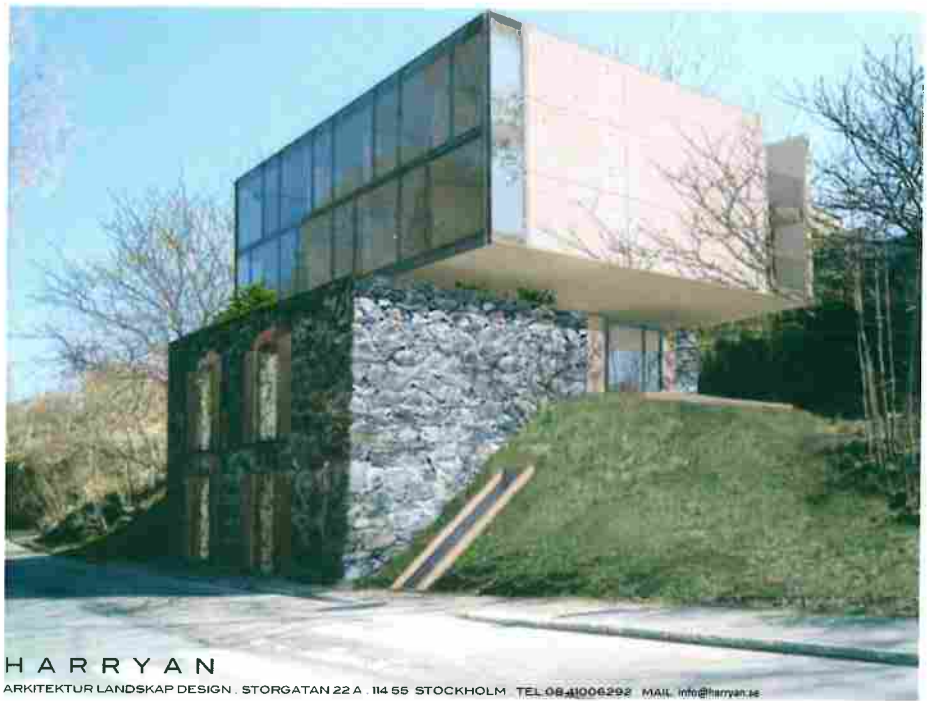
Stockholm 2015-08-05

Claes Reichmann

Certifierad kontrollant av kulturvärden, behörighet K

Medlem i SPBA, Sveriges praktiserande byggnadsantikvarier och A/MSA

Ombyggnad av Sicklaön 37:57

Beskrivning till utformningen av bygglov till Sicklaön 37:57**Bakgrund**

Eftersom en tidigare bygglovsansökan av en om- och tillbyggnad av ruinen av det gamla linoljelagret år 2007 ej godkändes i Länsstyrelsen och Länsrätten görs härmed en förnyad ansökan.

I fastighetens beteckning KJq inrymmer q lydelsen; rivningsförbud samt att exteriören inte får förvanskas. Skälet till avslaget av den förra bygglovsansökan var att alla synliga exteriöra förändringar av ruinen tolkades som förvanskning av dess exteriör. I denna nya ansökan bilägges därför ett antikvariskt yttrande som vägledande tolkning av den för fastigheten betecknade q eftersom vissa förändringar är nödvändiga för att göra fastigheten användbar och förhindra vidare förfall. Den enligt planen fastlagda byggrätten för fastigheten är i dagsläget satt ur spel eftersom Länsstyrelsens och Länsrättens bevekelsegrund för avslag på bygglov omöjliggjort en förändring av den nuvarande byggnaden.

Fasad mot gata

Invändigt

Låsta förutsättningar

Det är fastställt att de befintliga murarna har haft någon form för påbyggnad. (Se Antikvarisk förundersökning) utförd av Nyréns arkitektkontor AB år 2000-6-15.

Dock saknas dokumentation för hur en ursprunglig komplett byggnad sett ut vilket omöjliggör en sådan historisk rekonstruktion. Syftet enligt den gällande planen är att hitta en utformning som gör det möjligt att återanvända byggnaden.

Ruinen kan i sin nuvarande beskaffenhet inte användas på ett förnuftigt sätt, med gällande krav för tillgänglighet. Det går med andra ord inte att komma in i byggnaden på ett godtagbart sätt.

Samtidigt innebär Länsstyrelsens och Länsrättens beslut att ruinen ska lämnas i befintligt skick, vilket medför ytterligare förfall, något som med säkerhet innebär förvanskning av exteriören.

Förslag till ny tolkning och bedömning

Länsstyrelsens och Länsrättens avslag har dock gett skäl till eftertanke och upphov till en skarpare tolkning av ruinens status, i och med utformningen av de nya bygglovshandlingarna. Detta har väckt idén till att i högre grad försöka bibehålla och förmedla ruinens inneboende kvalitet än tidigare. En mer framkomlig bedömning för fastighetens utformning borde kunna vara att tillvarata och förstärka ruinens nuvarande karaktär och se till dess arkitektoniska värde. Som förrådsbyggnad med sitt vackra murverk i sprängsten har den rimligtvis aldrig haft fönster samtidigt som murarnas karaktär på utsidan är och alltid har varit desamma på insidan. Istället för att sätta fönster i öppningarna och isolera murarna på insidan och därmed bygga bort karaktäristiska kvaliteter föreslås en alternativ lösning.

Utgångspunkter för utformningen

Den nya utformningen syftar till att skapa en maximal upplevelse av ruinen genom att understryka den historiska avläsbarheten mellan nytt och gammalt och samtidigt en mångsidigt användbar byggnad. De befintliga murarna bevaras i sin helhet med ett nödvändigt undantag för en entré i västra sidan under nuvarande marknivå. Detta är ett krav utifrån ett tillgänglighetsperspektiv men även ur säkerhetssynpunkt då vägen och trafiken intill byggnaden drastiskt ändrat förutsättningarna för att på ett säkert sätt kunna komma in i byggnaden jämfört med då byggnaden tidigare fungerade som linoljelager. En ny påbyggnad utformas som ett kontrasterande komplement till ruinen och växer upp inifrån murarnas skal, utan att de vidrörs. Den nya tillbyggnaden är indragen 3 meter från gatulivet och bildar ett mellanrum som ger ljus till det inre i byggnadsvolymen samtidigt som de existerande murarna kommer i förgrunden i gatuperspektivet. Som en kompenserande gest kragar den nya påbyggnaden ut över murkrönet på västfasaden och utgör ett skyddande tak ovanför den nya entréns utschaktning i slänten. En inre byggnadskärna bestående av glasväggar med en luftspalt mot de befintliga murarna gör att ruinens original murverk blir tydligt exponerat inuti byggnaden genom de fönsterlösa öppningarna och tack vare schaktet innanför gatufasaden.

Västfasad

Vy mot Saltsjöqvarn

Nya förutsättningar i samklang med omgivningen

Ruinen får en påbyggnad lika stor som dess nuvarande volym, som ersättning för den okända byggnadskropp som en gång var. Den nya påbyggnaden dimensioneras för att erbjuda användbara och kvalitativa ytor som tillvaratar platsens läge och utsikt mot Saltsjön. Samtidigt inpassas den efter den omkringliggande bebyggelsen. Byggnadens övre kant understiger höjden för marklinjen till de bakomliggande radhusen uppe på Henriksborg och inordnar sig på så vis med de andra närliggande nya byggnaderna vars utformningar och byggnadshöjder är anpassade enligt den senaste gällande detaljplanen.

(se bygglövshandlingar bilaga 1a, 1b och 1c).

Sammanfattning

Bra ljusförhållanden, flexibel intern kommunikation och mångsidig användbarhet av byggnaden är främsta syftet med den nya utformningen. Dessutom är det en stor men intressant utmaning att förstärka upplevelsen av ruinens kvaliteter med minimalt ingrepp i de befintliga murarna. Byggnadskroppen till det gamla linoljelagret utgjorde en gång en komplementbyggnad till en numera riven linoljefabrik uppe på toppen av den bakomliggande slänten. Eftersom den gamla linoljefabriken har ersatts med radhus kan det ursprungliga sammanhanget inte längre upplevas. Ruinen utgör ett vitalt tillskott till dagens rumsliga kontext i en brokig och växande stad. Platsens historia, nutid och framtid kan därför förstärkas om ruinen kompletteras med ett modernt tillägg där utformningen som helhet tydligt avspeglar kopplingen mellan det gamla och det nya.